

Ενότητα 11

Συγγενικές σχέσεις

Συνάντηση Τηλέμαχου - Οδυσσέα

«Αλλιώτικος φαντάζεις τώρα, ξένε, παρότι πριν
ανίσως είσαι ένας θεός απ' όσους τον απέραντο ουρανό κρατούν,
σπληχνίσου μας...»

Πήρε το λόγο τότε κι αποκρίθηκε βασανισμένος ο Οδυσσέας:

«Όχι, θεός δεν είμαι· πώς με φαντάστηκες αθάνατο;

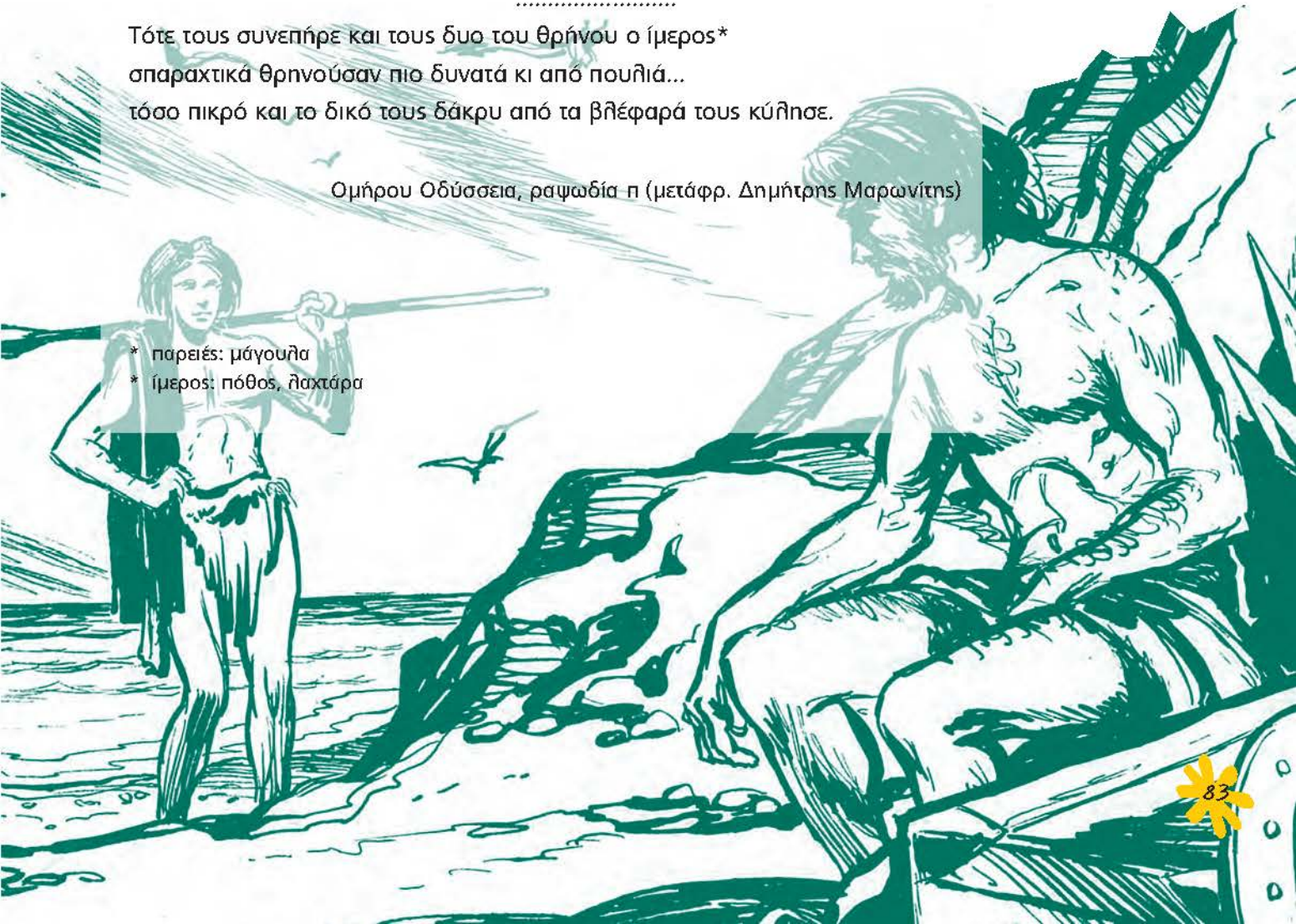
Είμαι ο πατέρας ο δικός σου· που εσύ για χάρη του στενάζεις
και ποηλιά υποφέρεις...»

Μιλώντας φίλησε τον γιο του κι άφησε να κυλήσουν από τις παρειές*
στο χώμα τα δάκρυά του, που πριν με τόση επιμονή τα συγκρατούσε.

.....
Τότε τους συνεπήρε και τους δυο του θρήνου ο ίμερος*
σπαραχτικά θρηνούσαν πιο δυνατά κι από πουλιά...
τόσο πικρό και το δικό τους δάκρυ από τα βλέφαρά τους κύλησε.

Ομήρου Οδύσσεια, ραψωδία η (μετάφρ. Δημήτρης Μαρωνίτης)

- * παρειές: μάγουλα
- * ίμερος: πόθος, λαχτάρα

Με τι θα ασχοληθούμε:

- Πώς περιγράφουμε ένα πρόσωπο
- Πώς λειτουργεί η γενική πτώση

Ώρες με τη μητέρα μου

Η μαμά μου ήταν πάντα ξεχωριστή. Με τον μπαμπά παντρεύτηκαν από έρωτα στο άψε σβήσε. Και οι ευχές που τους έδωσε ο παπάς όταν τους πάντρεψε πραγματοποιήθηκαν. Απόκτησαν «καρπόν κοιιλίας», δηλαδή εμένα και τον αδερφό μου.

Η μαμά δεν είχε περάσει τα σαράντα. Τα μάτια της σκούρα γαλάζια, έμοιαζαν με τα μη με λησμόνει* που φυτρώνουν την άνοιξη. Φαινόταν κοριτσάκι όταν την έβλεπες από πίσω, με την κομψή κορμοστασιά της και την ξανθιά κοτσίδα στην πλάτη. Το πιο όμορφο πάνω της όμως ήταν οι κινήσεις των χεριών της, και ό,τι έκανε το έκανε με χάρη.

Δεν ήξερα καμιά γυναίκα στο νησί να φοράει λουλούδια στα μαλλιά. Λάτρευε τις γαρδένιες, είχαμε τρεις γλάστρες στην αυλή. Τις φρόντιζε σαν να ήταν παιδιά της κι όταν άνθιζαν έπλεκε τα λουλούδια τους μαζί με την κοτσίδα της. Άλλες φορές πάλη τις περνούσε σε κλωστή κι έφτιαχνε βραχιόλια. Σε κάθε κίνηση των χεριών της οι γαρδένιες μοσχοβολούσαν. Από τότε μαμά και γαρδένια είναι ένα στο μυαλό μου.

Κάθε απόγευμα μετά τη δουλειά, χειμώνα καλοκαίρι, φορούσε αθλητική φόρμα και παπούτσια και χανόταν. Παραλία παραλία, έφτανε ως το ακρωτήριο με τον φάρο, που τον δένουν τα κύματα. Καθόταν στον αγαπημένο της βράχο. Γύριζε πάντα με τα χέρια γεμάτα. Βότσαλη με παράξενα χρώματα, που η θάλασσα τους έδινε πότε το σχήμα ενός πουλιού ή τη μορφή μιας γυναίκας, και ξύλα ξεβρασμένα στην άμμο, αργασμένα* από το κύμα και την αρμύρα. Με λίγες «καλλιτεχνικές επεμβάσεις», όπως έλεγε η ίδια, έφτιαχνε αριστουργήματα που στόλιζαν τον κήπο και την αυλή μας.

Μικρή πήγαινα κι εγώ μαζί της. Μου άρεσε να τσαλαβουτάω στην παραλία, να σκαρφαλώνω στα βράχια και να βρίσκω καβούρια και κοχύλια. Κι όλο κοιτάζα πότε θα βγει η γοργόνα. Η μαμά δε βαριόταν να μου λέει και να μου ξαναλέει παραμύθια. Από εκείνη έμαθα να διαβάζω λογοτεχνικά βιβλία. Το βράδυ αράζαμε κάτω από τη λεύκα τα καλοκαίρια ή δίπλα στο τζάκι τον χειμώνα, μ' ένα βιβλίο στο χέρι. Τα παράγγελλε η ίδια στο βιβλιοπωλείο της πλατείας κι όσα έκρινε ότι μ' ενδιέφεραν τα έδινε και σε μένα να τα διαβάσω.

Λίτσα Ψαραύτη, *Όνειρα από μετάξι*, εκδ. Πατάκη, Αθήνα, 2002 (διασκευή)

* μη με λησμόνει: φυτό με γαλάζια και λευκά άνθη

* αργασμένα: σκαλισμένα, «φαγωμένα»

(αφίσα για τη γιορτή της μητέρας)

1. «Η μαμά μου ήταν ξεχωριστή»: πώς φαίνεται αυτό από το κείμενο;

2. Πώς αισθάνεται για τη μητέρα της η συγγραφέας; Ποιες φράσεις του κειμένου φανερώνουν τα αισθήματά της;

3. Στο κείμενο η συγγραφέας περιγράφει τη μητέρα της. Βάλτε τους τίτλους των παραγράφων στη σωστή σειρά.

- ... Εξωτερική περιγραφή
- ... Χειροτεχνήματα με υλικά της θάλασσας
- ... Η αγάπη για τα λουλούδια
- ... Οι ώρες μου με τη μητέρα
- ... Πρόλογος - γενικός χαρακτηρισμός

Βλέπουμε λοιπόν ότι στην περιγραφή ενός ανθρώπου ακολουθούμε συνήθως μια συγκεκριμένη πορεία. Να ποια είναι τα βασικά της μέρη:

- ➡ δίνουμε έναν γενικό χαρακτηρισμό του προσώπου και μιλάμε για τη σχέση μας μαζί του
- ➡ περιγράφουμε την εξωτερική του εμφάνιση
 - πρώτα τη γενική εντύπωση που δίνει
 - μετά τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του
- ➡ περιγράφουμε τον χαρακτήρα και τη συμπεριφορά του
 - μιλώντας για τα προτερήματα και τα ελαττώματά του
 - αναφέροντας χαρακτηριστικά επεισόδια
- ➡ κλείνουμε με μια γενική κρίση για το πρόσωπο που περιγράψαμε
- ➡ σε όλη τη διάρκεια της περιγραφής μπορούμε να αναφέρουμε τις σκέψεις και τα συναισθήματά μας

Η μαμά δε βαριόταν να μου ρέει παραμύθια.

Τα παράγγεινε η ίδια στο βιβλιοπωλείο της πλατείας.

Στις φράσεις αυτές παρατηρούμε ότι η γενική πτώση μπορεί να χρησιμοποιηθεί κυρίως με δυο τρόπους:

στην πρώτη περίπτωση συμπληρώνει το νόημα του ρήματος και είναι δεύτερο (έμμεσο) αντικείμενο (βλέπε ενότητα Ατυχήματα): μου ρέει παραμύθια ρέει σε μένα παραμύθια

στη δεύτερη περίπτωση η γενική συμπληρώνει το νόημα ενός ουσιαστικού: το βιβλιοπωλείο της πλατείας η γενική δείχνει πού βρίσκεται το βιβλιοπωλείο

4. Από τις παρακάτω γενικές ξεχωρίστε ποιες συμπληρώνουν ένα ρήμα και ποιες ένα ουσιαστικό:

- η μορφή μιας γυναίκας
- μου άρεσε να τσαλαβουτάω στην παραλία
- η κοτσίδα της μητέρας
- οι ευχές που τους έδωσε ο παπάς
- το σχήμα ενός πουλιού
- η θάλασσα τους έδινε ένα σχήμα

Όταν η γενική συνοδεύει ουσιαστικό, μπορεί να δηλώνει:

σε ποιον ανήκει κάτι	το σπίτι του Άρη
τον τόπο	η μάχη της Κρήτης
τον χρόνο	η τέχνη της αρχαιότητας
για ιδιότητα, ένα χαρακτηριστικό	σοκολάτα πολυτελείας
την αιτία	η χαρά της επιστροφής
το περιεχόμενο	σαλιότα πλαχανικών
τη μέτρηση χώρου/χρόνου	απόσταση εκατό μέτρων
τον σκοπό	κουταλάκι του γλυκού
ένα σύνολο που διαιρείται	τα αγόρια της τάξης

6. Ένας νέος συμμαθητής ή μια νέα συμμαθήτριά σας σας έχει καλέσει να περάσετε μαζί λίγες μέρες από τις καλοκαιρινές διακοπές στο εξοχικό σπίτι του/της. Για να πείσετε τους γονείς σας, χρειάζεται να περιγράψετε τον φίλο ή τη φίλη σας, τονίζοντας ιδιαίτερα τα προτερήματα του χαρακτήρα του/της. Μπορείτε ακόμα να αναφέρετε χαρακτηριστικά περιστατικά που φανερώνουν την ξεχωριστή σχέση που σας ενώνει. Στην περιγραφή θα σας βοηθήσουν οι παρακάτω ιδέες:

Όνομα και ηλικία
.....

Πού μένει;
.....

Πόσο συχνά τον/τη βλέπω;
.....
.....

Ο φίλος μου / η φίλη μου

Εξωτερική εμφάνιση
.....
Γενική εντύπωση
.....

Πρόσωπο (μάτια, χείλη, μύτη, μέτωπο, μαλλιά)
.....

Σώμα
.....

Τι αισθάνομαι γι' αυτόν / αυτήν;
.....

Συμπεριφορά, χαρακτήρας (γενικός χαρακτηρισμός)
.....

Πώς περνάμε μαζί, τι κάνουμε
.....

Προτερήματα, ελλοττώματα
.....